

Persbericht

24 oktober 2019

Cft: "Meer aandacht voor het realiseren van de beleidsvoornemens"

Kralendijk – Het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) vraagt het bestuurscollege en de eilandsraad van Bonaire om aandacht voor het realiseren van de begrote beleidsvoornemens. De tweede uitvoeringsrapportage toont een onderschrijding van de personeelslasten, terwijl versterking van het ambtelijk kader al geruime tijd een speerpunt van Bonaire is. Het Cft bezocht Bonaire op 22 oktober en voerde gesprekken met onder meer de leden van het bestuurscollege en de eilandsraad.

Begrotingen 2018 en 2019

De eilandsraad heeft op 25 juni de jaarrekening 2018 van Bonaire vastgesteld. Dat jaar is afgesloten met een positief resultaat van 12,7 miljoen dollar. Van het overschat heeft de eilandsraad 7,1 miljoen dollar bestemd voor onder meer infrastructuur en onderhoudswerkzaamheden.

De tweede kwartaalrapportage over 2019 toont tot en met juni 2019 een positief saldo van 11,2 miljoen dollar. Het Cft roept het bestuurscollege op om de beleidsvoornemens voortvarend te realiseren, om te voorkomen dat ook het jaar 2019 wordt afgesloten met een overschat. Het Cft heeft het bestuurscollege tevens nogmaals verzocht om de belastinginkomsten en de personeelslasten realistischer te begroten. De personeelslasten zijn de afgelopen jaren telkens te hoog geraamd en de belastinginkomsten te laag.

Uitvoering bestuursakkoord

Het bestuursakkoord, dat in november 2018 is gesloten tussen Bonaire en Nederland, is sinds april dit jaar in uitvoering. De tweede voortgangsrapportage is begin oktober opgeleverd. Daaruit kan worden afgeleid dat er een begin is gemaakt met het versterken van de uitvoeringskracht. Op dit gebied dienen er echter nog meer slagen te worden gemaakt. De afdeling Personeelszaken en Organisatie (P&O) voert daarom sinds mei een doorlichting van het personeelsbestand uit. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal een verbeterplan worden opgesteld. Het Cft kijkt met belangstelling uit naar dit plan.

Begrotings- en verantwoordingscyclus

Het Cft constateert verbeteringen op een aantal aspecten. Zo verloopt de begrotings- en verantwoordingscyclus volgens planning. De ontwerpbegroting voor begrotingsjaar 2020 is op 7 augustus bij het Cft ingediend voor advies en op 2 september aan de eilandsraad aangeboden, met in achtneming van het advies van het Cft.

Ook met de bemensing van de Raden van Commissarissen van de overheidsentiteiten is enige voortgang geboekt. Bij Water en Energiebedrijf Bonaire (WEB) en Bonaire International Airport (BIA) zijn de Raden van Commissarissen inmiddels voltallig. Het bestuurscollege werkt nu aan de bemensing van de Raad van Commissarissen bij Oil Trading Bonaire (OTB). Het tijdig indienen van jaarrekeningen van de overheidsentiteiten vergt nog wel veel aandacht.

Financieel beheer

Het College vraagt blijvende aandacht van het bestuurscollege en de eilandsraad voor het financieel beheer, die nog steeds niet op orde is. Dat blijkt onder meer uit de verklaring van oordeelonthouding van de accountant voor de jaarrekening 2018, op grond van geconstateerde fouten en onzekerheden. Als verbetering uitblijft, kan dit het behalen van een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2021 in de weg staan.

In september is het verbeterplan financieel beheer 2.0 aan het bestuurscollege aangeboden. De openstaande deelprojecten, stammende uit het verbeterplan 1.0, zijn deels meegenomen in het

verbeterplan 2.0. De implementatie van het verbeterplan financieel beheer 2.0 zal nauwlettend door het Cft worden gemonitord.

Tijdens het bezoek van het Cft is gesproken met het bestuurscollege, de eilandsraad en de programmamanager van het bestuursakkoord.

[Einde Persbericht]

Foto:

Cft

Fotobijschrift:

Het financieel beheer is nog steeds niet in orde.

Noot voor de redactie – niet voor publicatie

Contactpersoon Cft:

Secretariaat College financieel toezicht

Ray Thuis - Secretaris

Telefoon (+5999) 461-9081 / (+5999) 461-9082 / (+5999) 461-9084

Email info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Perscontacten:

Jefka Martina

Telefoon (+5999) 512-6861

Komunikado

24 di òktober 2019

Cft: "Mas atenshon pa ehekushon di intershonnan gubernamental"

Kralendijk – Kolegio di supervishon finansiero Bonaire, Sint Eustatius i Saba (Cft) ta pidi Kolegio Ehekutivo i Konseho Insular di Bonaire pa pone atenshon na ehekushon di e intershonnan gubernamental presupuestá. Den e di dos reportahe di ehekushon, paginan di gastunan pa personal ta kedando atras kompará ku loke ta presupuestá, miéntras ku hustamente fortifikashon di e staf den aparato gubernamental pa basta tempu ta un di e puntanan di lansa di Bonaire. Cft a bishtá Bonaire riba 22 òktober i a hiba kòmbersashon ku entre otro miembroran di Kolegio Ehekutivo i Konseho Insular.

Presupuestonan 2018 i 2019

Riba 25 di yüni Konseho Insular a aprobadá e kuenta anual di 2018 di Bonaire. E año a sera ku un resultado positivo di 12,7 mion dòler. Di e surplus Konseho Insular a destiná 7,1 mion dòler pa entre otro infrastruktura i trabou di mantencion.

E di dos reportahe di kuartal di año 2019 ta laga mira te ku yüni 2019 un saldo positivo di 11,2 mion dòler. Cft ta hasi un petishon na Kolegio Ehekutivo pa ehekutá e intershonnan gubernamental ku determinashon, pa evitá ku año 2019 tambe ta sera ku un surplus. Cft ademas a bolbe urgi Kolegio Ehekutivo pa presupuestá e entradanan di impuesto i e gastunan di personal mas realístico. Den e último añanan a presupuestá e gastunan di personal di personal kada bes muchu haltu i e entradanan di impuesto muchu abou.

Ehekushon di akuerdo di gobernashon

E akuerdo di gobernashon, ku na no Kolegio Ehekutivo i Konseho Insular ku na novèmber 2018 a keda firmá entre Bonaire i Hulanda, for di aprel di e año aki ta den ehekushon. E di dos reportahe di ehekushon a keda entregá komienso di òktober. For di eseí por dedusí ku a kuminsá ku fortifikashon di e kapasidat di ehekushon. Sinembargo tin mester dal algun paso mas riba e tereno aki. Pa e motibu aki for di mei di e año aki Departamentu di Asuntunan di Personal i Organisashon (P&O) ta realisando un investigashon di e fail di e personal. A base di e resultadonan di e estudio lo traha un plan di mehora. Cft ta warda e plan aki ku interes.

Siklo di presupuesto i responsabilisashon

Cft ta konstatá mehora riba algun aspekto. E siklo di presupuesto i responsabilisashon ta kanando segun planning. E konsepto di presupuesto di año presupuestario 2020 a keda entregá riba 7 di ougústüs na Cft pa konseho i riba 2 di sèptèmber esaki a keda entregá na Konseho Insular, teniendo en cuenta e konseho di Cft.

Pa loke ta trata e parti di yena puestonan den Konsehonan di Komisario di entidatnan gubernamental tambe tin algun progreso. Na Water en Energiebedrijf Bonaire (WEB) i Bonaire International Airport (BIA) e Konsehonan di Komisario miéntras tantu ta kompleto. Konseho Ehekutivo aworta trahando pa yena e puestonan di e Konseho di Komisario na Oil Trading Bonaire (OTB). Entrega na tempu di kuentanan anual di e entidatnan gubernamental sí ainda ta pidi hopi atenshon.

Maneho finansiero

E Kolegio ta pidi atenshon kontinuo di Kolegio Ehekutivo i Konseho Insular pa e maneho finansiero, ku ketu bai no ta na òrdú. Esaki por nota na e deklarashon di apstenshon di opinion e akountent pa e kuenta anual di 2018, a base di erornan konstatá i aspektonan ku ta insigur. Si no bini mehora den e aspekto aki, esaki por resultá di ta un estorbo pa logra risibí un deklarashon aprobatorio di akountent pa e kuenta anual 2021.

Den luna di sèptèmber a entregá e plan di mehora di maneho finansiero 2.0 na Kolegio Ehekutivo. E sup-proyektonan ku ta habrí ainda i ku ta prosedente di e plan di mehora 1.0, parsialmente a keda integrá den e plan di mehora 2.0. Cft lo monitòr e implementashon di e plan di mehora di maneho finansiero 2.0 di aserka.

Durante di bishita di Cft kòmbersashonnan a ser hibá ku Kolegio Ehekutivo, Konseho Insular i e mènedjer di programa di e Akuerdo di Gobernashon.

[Fin di komunikado]

Foto:

Cft

Teksto pa foto:

Maneho finansiero ainda no ta na òrdú.

Nota pa redakshon– no pa publikashon

Persona di kontakto na Cft:

Sekretariado Kolegio di supervishon finansiero

Ray Thuis – Sekretario interino

Telefon (+5999) 461-9081

Email info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Persona di kontakto pa Prensa:

Jefka Martina

Telefon (+5999) 512-6861

Comunicado di Prensa

22 di october 2019

Cft: "Mas atencion pa realisacion di e propositonan di maneho"

Kralendijk – Colegio di supervisie financiero di Boneiro, Sint Eustatius y Saba (Cft) ta pidi Colegio Ehecutivo y Conseho Insular di Boneiro pa presta atencion na realisacion di e propositonan di maneho presupuesta. E di dos reportahe di eheucion ta mustra un descenso bou di e limite di e gastonan di personal, mientras cu fortalecimiento di e cuadro di empleado publico ta punta di lansa di Boneiro pa basta tempo caba. Cft a bishita Boneiro dia 22 di october y a tene combersacion cu, entre otro, e miembranan di Colegio Ehecutivo y di Conseho Insular.

Presupuesto di 2018 y 2019

Dia 25 di juni Conseho Insular a aproba e cuenta anual di Boneiro pa 2018. A cera e año ey cu un resultado positivo di 12,7 miyon dollar. Di e surplus aki Conseho Insular a destina 7,1 miyon dollar pa, entre otro, infrastructura y trabounan di mantenemento.

E di dos reportahe trimestral di 2019 ta mustre te y cu juni 2019 un saldo positivo di 11,2 miyon dollar. Cft ta pidi Colegio Ehecutivo pa realisa su propositonan di maneho diligentemente, pa evita cu ta cera año 2019 tambe cu un surplus. Cft tambe a pidi Colegio Ehecutivo un baha mas pa presupuesta e entradanen fiscal y e gastonan di personal di manera mas realistico. E ultimo añanan a calcula e gastonan di personal mucho halto y e entradanen fiscal mucho abou.

Eheucion di e Acuerdo Administrativo

E Acuerdo Administrativo, cera entre Boneiro y Hulanda na november 2018, ta den eheucion for di april di e año aki. A presenta e di dos reportahe di progreso cuminsamento di october. Di esaki por deduci cu a cuminsa cu fortificacion di e capacidad di eheucion. Sinembargo, mester libra mas bataya riba e tereno aki. Pa tal motibo, Seccion di Personal y Organizacion (P&O) for di luna di mei ta haciendo un analisis di e datonan di personal. A base di e resultadonan di e investigacion aki lo elabora un plan di mejoramiento. Cft ta warda e plan aki cu masha interes.

Ciclo di presupuesto y su hustificacion

Cft ta constata mejoramiento den varios aspecto. Asina, por ehemper, e ciclo di presupuesto y su hustificacion ta cana segun planificacion. Dia 7 di augustus a entrega e proyecto di presupuesto di e año presupuestario 2020 cerca Cft pa duna su conseho y dia 2 di september a present'e na Conseho Insular, teniendo cuenta cu e conseho di Cft.

Tambe a progrusa un poco cu yenamento di personal den e Huntanan di Comisario di e entidadnan gubernamental. Na Water en Energiebedrijf Bonaire (WEB) y Bonaire International Airport (BIA) entretanto e Huntanan di Comisario ta completo. Colegio Ehecutivo ta trahando actualmente riba yenamento di personal den e Huntan di Comisario di Oil Trading Bonaire (OTB). Entregamento na tempo di e cuentanan anual di e entidadnan gubernamental ainda ta rekeri hopi atencion si.

Maneho financiero

Colegio ta pidi atencion constante di Colegio Ehecutivo y Conseho Insular pa e maneho financiero, cual te ainda no ta na ordo. Esaki ta sali na cla, entre otro, di e declaracion di abstencion di aprobacion di e accountant pa e cuenta anbual di 2018, a base di e fountnan y incertidumbrenan constata. Si no bin cu mejoramiento, esaki lo por obstaculisa hayamento di un declaracion aprobatorio di accountant pa e cuenta anual di 2021.

Na september a presenta e plan di mejoramiento di e maneho financiero 2.0 na Colegio Ehecutivo. Parcialmente a incorpora e subproyectonan habri, procedente di e plan di mejoramiento 1.0, den e plan di mejoramiento 2.0. Cft lo monitorea cu masha atencion implementacion di e plan di mejoramiento di e maneho financiero 2.0.

Durante e bishita di Cft a papia cu Colegio Ehcutivo, Conseho Insular y e Director di Programa di e Acuerdo Administrativo.

[Fin di e Comunicado di Prensa]

Potret:

Cft

Texto na e potret:

E maneho financiero te ainda no ta na ordo.

Nota pa redaccion – no pa publicacion

Persona di contacto na Cft:

Secretariado di Colegio di supervisio financiero

Ray Thuis - Secretario

Telefon (+5999) 461-9081 / (+5999) 461-9082 / (+5999) 461-9084

Email info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Persona di contacto cu Prensa:

Jefka Martina

Telefon (+5999) 512-6861

Press release

October 24th, 2019

Cft: "More attention is needed for the realization of policy intentions"

Kralendijk - The Board of financial supervision Bonaire, Sint Eustatius and Saba (Cft) requests the Executive Council and the Island Council of Bonaire for attention with regard to the realization of the budgeted policy intentions. The second execution report shows an under-spending in staff costs, whereas strengthening the middle management of the civil service has been a spearhead of Bonaire for some time now. The Cft visited Bonaire on October 22nd and held discussions with, among others, the members of the Executive Council and the Island Council.

2018 and 2019 budgets

The Island Council adopted the 2018 financial statements of Bonaire on June 25th. The year ended with a positive result of 12.7 million dollars. The island Council has earmarked 7.1 million dollars of the surplus among others for infrastructure and maintenance work.

The second quarterly report for 2019 shows a positive balance of 11.2 million dollars for the period up to and including June 2019. The Cft calls on the Executive Council to energetically implement the policy intentions, to prevent the year 2019 from ending with a surplus. The Cft also requested the Executive Council once again to make a more realistic estimate of tax revenues and personnel costs. In recent years staff costs have been overestimated and the tax revenues underestimated.

Implementation of government agreement

The government agreement, concluded between Bonaire and the Netherlands in November 2018, is in execution since April this year. The second progress report was submitted early October. It can be deduced that a start has been made on the strengthening of the execution power. However, further steps need to be taken in this area. The Personnel Affairs and Organization department (P&O) has therefore been conducting a staff analysis since May. An improvement plan will be drawn up based on the results of this study. The Cft is looking forward to take notice of the contents of this plan.

Budget and accountability cycle

The Cft observes that improvements have been made on a number of aspects. The budget and accountability cycle is running according to plan. The draft budget for the financial year 2020 was submitted to the Cft for advice on August 7th and was presented to the Island Council on September 2nd, whereby the Cft advice has been taken into account.

Some progress was also made with regard to the staffing of the Supervisory Boards of government entities. At the Water and Energy Company Bonaire (WEB) and the Bonaire International Airport (BIA), the Supervisory Boards are now fully staffed. The Executive Council is currently working on the staffing of the Supervisory Board of the Oil Trading Bonaire (OTB). The timely submission of annual accounts of government entities still requires a great deal of attention.

Financial management

The Board calls for continuous attention from the Executive Council and the Island Council for financial management, which is still not in order. This is evident, among others, from the auditor's statement of abstention for the 2018 financial statements, based on errors and uncertainties found. If no improvement is made, this may prevent the approval of an unqualified auditor's report on the 2021 financial statements.

The financial management 2.0 improvement plan was submitted to the Executive Council in September. The outstanding subprojects, originating from the improvement plan 1.0, are partly

included in the improvement plan 2.0. The implementation of the financial management 2.0 improvement plan will be closely monitored by the Cft.

During the Cft's visit, discussions were held with the Executive Council, the Island Council and the program manager of the government agreement.

[End of press release]

Photo:

Cft

Caption:

The financial management is still not in order.

Note for the editing department – not for publication

Contact person Board:

Secretariat Board of financial supervision

Ray Thuis – Secretary

Telephone (+5999) 461-9081 / (+5999) 461-9082 / (+5999) 461-9084

Email info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Press contacts:

Jefka Martina

Telephone (+5999) 512-6861